ŚLĄSKI ZWIĄZEK GMIN I POWIATÓW

40-048 Katowice, ul. Kościuszki 43/5
tel.: +48 32 25-11-021, 25-11-241 fax: +48 32 25-10-985
www.silesia.org.pl, email: zwiazek@silesia.org.pl
NIP:634-10-87-850, Konto ING Bank Śląski 03 1050 1214 1000 0007 0001 3261

Stanowisko
Zarządu Śląskiego Związku Gmin i Powiatów
z dnia 3 lutego 2023 r.

w sprawie planowanych zmian w ustawie Prawo farmaceutyczne

Śląski Związek Gmin i Powiatów po raz kolejny przekazuje negatywną opinię do planowanych zmian art. 94 Prawa farmaceutycznego, dotyczącego pełnienia dyżuru przez apteki ogólnodostępne.

W projekcie ustawy *o zmianie ustawy o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych oraz niektórych innych ustaw* (UD226) wprowadza się nowe zasady wyznaczania dyżurów aptek ogólnodostępnych. W pierwszej kolejności uregulowano pojęcie „dyżur", który dla aptek ogólnodostępnych oznacza pełnienie dyżuru w określonych ustawą godzinach, tj. zgodnie z nowym projektem ustawy w wersji z 13 października 2022 r. - 4 godziny zegarowe, w przedziale czasowym pomiędzy godzinami 10.00 a 18.00 w dzień wolny od pracy oraz przez kolejne 2 godziny zegarowe pomiędzy godzinami 19.00 a 23.00 w tzw. porze nocnej.

Nowe zasady zobowiązują aptekę ogólnodostępną do przekazania zarządowi powiatu / odpowiednio prezydentowi miasta na prawach powiatu, w którym znajduje się ta apteka, rozkładu godzin pracy apteki na dany rok najpóźniej do 30 września roku poprzedzającego oraz informowania o zmianach tego rozkładu z co najmniej 30-dniowym wyprzedzeniem. Jeżeli praca aptek ogólnodostępnych na terenie powiatu nie gwarantuje zaspokojenia potrzeb ludności w porze nocnej oraz w dni wolne od pracy wówczas zarząd powiatu wyznacza, w drodze uchwały, jedną lub więcej aptek ogólnodostępnych do pełnienia tych dyżurów. Apteki mają możliwość dobrowolnego zgłoszenia się do pełnienia dyżurów. Jeżeli jednak żadna apteka nie zgłosi się dobrowolnie, zarząd powiatu powinien wyznaczyć aptekę / apteki do pełnienia dyżurów w taki sposób, aby zaspokoić potrzeby lokalnej społeczności. Determinantą wyboru przez powiat apteki ma być także jej położenie geograficzne oraz realność wywiązywania się z powierzonych aptece zadań.

Zgodnie z projektem nowelizującym dyżury aptek w powiatach zamieszkałych przez mniej niż 40 tys. mieszkańców mają być finansowane przez NFZ (w kwocie równowartości 3,5% minimalnego wynagrodzenia) i tylko za godziny określone ustawą. NFZ będzie finansował dyżur tylko jednej wyznaczonej aptece w powiecie. W innych przypadkach (tj. dla miast powyżej 40 tys. mieszkańców dyżur finansowany może być ze środków powiatu lub pełniony nieodpłatnie przez aptekę).

Projektodawca wprowadził w ustawie także wyjątek od obowiązku ustanawiania dyżurów w przypadku tzw. „powiatów obwarzankowych" (powiatów mających swoją siedzibę w sąsiadującym mieście na prawach powiatu), argumentując takie odstępstwa lepszą dostępnością komunikacyjną do miasta na prawach powiatu, niż w ramach „powiatu obwarzankowego".

Kolejnym nowym rozwiązaniem w projekcie jest ustanowienie sankcji. Projektodawca przewidział wprost fakultatywną możliwość cofnięcia zezwolenia na prowadzenie apteki ogólnodostępnej aptece, która pomimo wyznaczenia jej do pełnienia dyżurów, w sposób uporczywy uchyla się od tego obowiązku. Jest też przewidziana kara finansowa za brak „współdziałania" apteki z powiatem (sankcja 2000 zł za nieprzekazanie powiatowi informacji

o dniach i godzinach pracy w kolejnym roku). Karę pieniężną nakłada w drodze decyzji starosta, a wpływy z kar pieniężnych wraz z odsetkami stanowią dochód powiatu.

Projektodawca nie pochylił się natomiast nad zmianą w zakresie art. 99 ust 3f i 3 g Prawa farmaceutycznego dających wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta (właściwego ze względu na miejsce planowanej lokalizacji apteki) kompetencji do zaopiniowania możliwości zezwolenia na prowadzenie apteki z pominięciem ograniczeń, o których mowa w ustawie, tj. liczba mieszkańców przypadająca na 1 aptekę oraz odległość pomiędzy aptekami. Wydanie takiej opinii nie jest jednoznaczne z przyznaniem zezwolenia. Apteka jako podmiot prywatny każdorazowo powinna samodzielnie podjąć decyzję o uruchomieniu apteki w danej lokalizacji uwzględniając wszystkie wymogi formalne, uwarunkowania ekonomiczne i lokalizację, bez udziału powiatu w tym obszarze.

Śląski Związek Gmin i Powiatu widzi znaczne zagrożenia i niejasności interpretacyjne dotyczące planowanych zmian w ustawie Prawo farmaceutyczne, tj. w szczególności:

1. Nie można zakładać, że w większych miejscowościach dyżur apteki jest zawsze opłacalny oraz że najczęściej nie będzie w ogóle potrzeby wyznaczania dyżurów. Apteki mogą nie zgadzać się na dobrowolne, nieodpłatne prowadzenie dyżuru w miastach powyżej 40 tys. mieszkańców i wówczas problem ich finansowania spadnie na budżety powiatów. Jest wysoce prawdopodobne, że apteki chcąc utrzymać dotychczasowe godziny pracy, zwrócą się do powiatu o sfinansowanie ich dyżurów w godzinach przynajmniej przewidzianych ustawą.
2. Projektodawca nie określił, czy zarząd powiatu corocznie po otrzymaniu od aptek rozkładu godzin pracy na dany rok zobowiązany będzie do przyjmowania uchwały czy podjęcie uchwały dotyczy tylko sytuacji, w której na podstawie przekazanego rozkładu godzin pracy stwierdza się brak zaspokojenia potrzeb ludności w tym zakresie i konieczność wyznaczenia dyżurów przez powiat.
3. Biorąc pod uwagę fakt, iż za dyżury zobowiązany będzie płacić Narodowy Fundusz Zdrowia, wyznaczanie aptek dyżurujących jest delegowaniem na powiat zadania NFZ.
4. W projekcie ustawy uwidoczniona została dyskryminacja większych powiatów. Projektodawca powinien jednakowo traktować wszystkie apteki, a jeżeli uwzględnia się wprowadzenie opłat za pełnienie dyżurów to NFZ powinien płacić aptece niezależnie od jej lokalizacji.
5. Ustawa w żaden sposób nie precyzuje sposobu finansowania oraz stawki dla powiatu wypłacanej aptece za pełnienie dyżurów, a co najważniejsze nie zapewnia środków z budżetu Państwa na ich sfinansowanie.
6. W sytuacji, gdy miasto będzie siedzibą pełnienia dyżurów apteki zarówno dla mieszkańców miasta oraz powiatu problematyczne może stać się dzielenie kosztów tego dyżuru pomiędzy powiatem a miastem na prawach powiatu.
7. Projekt ustawy nie zakłada jakiejkolwiek konsekwencji finansowej dla jednostki samorządu terytorialnego, przy czym jednoznacznie widać, że takie konsekwencje finansowe się pojawią (w tym płacenia za dyżury oraz zwiększenie nakładów na wynagrodzenia pracowników JST, którzy zostaną obciążeni dodatkową pracą).
8. Zarząd powiatu nadal nie posiada uprawnień do weryfikowania czy dana apteka ma możliwość zapewnienia odpowiedniego asortymentu oraz odpowiedniej liczby personelu.

Nowe brzmienie ustawy co prawda precyzuje zasady współpracy pomiędzy podmiotami (apteką, powiatem, NFZ, wojewódzkim inspektorem farmaceutycznym), reguluje kwestie finansowania, daje powiatom możliwość egzekwowania pełnienia dyżuru przez aptekę, jednak brzmienie zaproponowanych rozwiązań legislacyjnych w dalszym ciągu budzi wiele wątpliwości. Ponadto projekt nadal generuje obciążenie finansowe dla powiatów, które będą stały pod presją społeczności lokalnej oraz aptek w zakresie finansowania ich dyżurów.

W opinii Śląskiego Związku Gmin i Powiatów zapewnienie dostępności do aptek nie powinno stanowić zadania powiatów. Fakt, że apteki funkcjonują na administrowanym przez powiat terenie, nie jest bowiem powiązany z udzielaniem przez powiat zezwoleń czy finansowaniem dyżurów. Takie kompetencje naszym zdaniem powinien posiadać Wojewódzki Inspektorat Farmaceutyczny oraz Narodowy Fundusz Zdrowia.

Śląski Związek Gmin i Powiatów

Piotr Kuczera
Przewodniczący Związku